

Силабус курсу:

## ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ



СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	033 «Філософія»
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

**Автор курсу та лектор:**

к.філос.н., доц., Ополонін Анатолій Михайлович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові  
доцент кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності

посада

[opolonin@snu.edu.ua](mailto:opolonin@snu.edu.ua)

електронна адреса

+38-050-621-55-08

телефон

Skype:  
live:.cid.d04a8aab3b3587c0

месенджер

314ГК, за

розкладом

консультації

**Викладач лабораторних занять:\***

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

**Викладач практичних занять:\***

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

\* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

### Анотація навчального курсу

**Цілі вивчення курсу:**

Викладання дисципліни «Філософія історії» спрямовано на формування у здобувачів ВО системи знань про історичні етапи та основні ідеї філософсько-історичної думки; вироблення цілісного уявлення про історичне буття як найважливішу характеристику суспільства; розуміння причин спадів і наростань інтересу до проблем філософії історії в загальному процесі розвитку соціального та історичного знання.

Курс може бути корисним здобувачам ВО за спеціальностями в галузі «03 Гуманітарні науки», «04 Богослов'я», а також при роботі на посадах в закладах середньої та середньо-спеціальної освіти, компаніях, підприємствах, а саме: викладача, консультанта із суспільно-політичних питань (в громадських організаціях), фахівця із зв'язків з громадськістю та пресою.

**Результати навчання:**

*Знати:*

основні етапи становлення та розвитку філософії історії, природу історичного буття, його структуру і основні атрибути, концепції розвитку суспільства в історії філософсько-історичної думки, причини спадів і наростань інтересу до проблем філософії історії.

*Вміти:*

визначати причини спадів і наростань інтересу до проблем філософії історії в загальному процесі розвитку соціального та історичного знання; виявляти основні відмінності дискурсу філософії історії як дискурсу майбутнього від інших дискурсивних форм соціального пізнання (історія, соціальні теорії різного стибу і рівнів); володіти прийомами проведення дискусії, полеміки, діалогу з проблем історичного розвитку.

**Передумови до початку вивчення:**

Базові знання та уявлення з філософії та історії

### **Мета курсу (набуті компетентності)**

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність аналізувати історичні етапи та основні ідеї філософсько-історичної думки.
2. Здатність аналізувати концепції розвитку суспільства в історії філософсько-історичної думки.
3. Здатність виявляти природу історичного буття, його структуру і основні атрибути.
4. Здатність визначати причини спадів і наростань інтересу до проблем філософії історії в загальному процесі розвитку соціального та історичного знання.
5. Здатність виявляти основні відмінності дискурсу філософії історії як дискурсу майбутнього від інших дискурсивних форм соціального пізнання (історія, соціальні теорії різного штибу і рівнів).
6. Володіння прийомами проведення дискусії, полеміки, діалогу з проблем історичного розвитку.

## Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Філософія історії. Проблеми і перспективи.	8/0/8	Предмет філософії історії як осмислення історичного процесу (субстанціальна філософія історії), історичних знань і методології пізнання минулого (епістемологічна філософія історії). Етапи розвитку філософії історії, трактування історичного буття, його загальних форм і атрибутів, розуміння суб'єкта історичного пізнання в його відношенні до об'єкта історичної науки, поняття об'єктивного і суб'єктивного в історичному пізнанні; історичне пізнання і його особливості.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Філософія історії. Античний період.	8/0/8	Зародження філософії історії в давньогрецькій філософії (Гесіод, Геродот, Фукидід, Демокрит, Платон, Аристотель). Середньовічне християнство і елементи всесвітньої історії. Вчення про позаісторичне божественне провидіння (Августин Аврелій). Світська філософія історії в епоху Відродження. Теорія історичного кругообігу Віко. Становлення критичної або наукової філософії історії як самостійної дисципліни (Вольтер, Гердер). Теорія суспільного прогресу (Ж. Боден, Кондорсе). Філософія історії І. Канта, Г.В.Ф. Гегеля. Історія як єдиний закономірний процес. Позитивістський період філософії історії і спроба заміни її соціологією (Н.К. Михайлівський, Н.І. Карсєв). Критична філософія історії: епістемологічні (В. Дільтей і Г. Зіммель) і логіко-методологічні (Е. Нагель і П. Гарднер) напрямки.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Філософія історії. Середньовічний період.	6/0/6	Місце середньовічної філософії історії в європейській філософії. Відмінність середньовічної філософії від античної. Патристика, шкільна філософія, теоцентризм, містика. Історія філософії Ф. Аквінського.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Філософія історії. Епоха Відродження.	2/0/2	Відродження як перехідна епоха між античністю та Новим часом. Гуманізм як визначна риса філософії історії епохи Відродження.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
5.	Філософія історії. Німецька класична філософія.	4/0/4	Історичні передумови та етапи розвитку німецької класичної філософії. Концепції філософії історії у німецької класичної філософії.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Соціальний прогрес; історія пізнання.	4/0/4	Поняття соціальної філософії. Нігілістичні настрої у соціальній філософії. Проблема спадкоємності історичного прогресу. Вчення В. Пфаффа про прогрес. Європейські теорії історичного прогресу. Проблема історичного пізнання,	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
7.	Філософія історії, соціології.	2/0/2	Проблема провендіціалізму. Соціологічні концепції історії. Концепції філософії історії щодо соціалізму та демократії.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

## Рекомендована література

### Базова

1. Андрущенко В. Історія соціальної філософії / В. Андрущенко. К. : Тандем, 2000. 416 с.
2. Бичко І. В. Філософія : курс лекцій: навч. посіб. для студ. вузів / І. В. Бичко, І. В. Бойченко, М. І. Бойченко. К. : Либідь, 2001. С. 193–228.
4. Губерський Л. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підручник для вищих навчальних закладів / В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. К. : Генеза, 2006. 656 с.
5. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман / пер. Е. Руткевич. М. : Медиум, 1995. 323 с.
6. Вебер М.. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. К. : Основи, 1998. 534 с.
7. Бичко І. В. та ін. Історія філософії : підручник для студентів вищих закладів освіти. К. : Либідь, 2001.
8. Габермас Ю. Інший шлях із філософії суб'єкта: альтернатива комунікативного та суб'єктоцентрованого розуму. *Філософський дискурс Модерну* / пер. з нім. В. М. Купліна. К. : Четверта хвиля, 2001. С. 287–318.
9. Гадамер Г.-Г. Істина і метод / пер. з нім. О. Мокровольського. Т.1: *Герменевтика : Основи філософської герменевтики*. К. : Юніверс, 2000. 474 с.
10. Гегель Г. В. Ф. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / пер. з нім. Р. Осадчука, М. Кушніра. К. : Юніверс, 2000. 336 с.

### Допоміжна

1. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія. К. : Лібра, 1999. 488 с.
2. Історія філософії на Україні : у 3 т. Т. 1 / В. М. Нічик, В. С. Горський, М. В. Попович, Б. О. Лобовик, В. О. Зоц. К. : Наукова думка, 1987. 399 с.
3. Кант І. Критика практичного розуму / пер. з нім., прим. та післямова І. Бурковського. К. : Юніверс, 2004. 240 с.
4. Кант І. Основы метафизики нравственности / Иммануил Кант. Сочинения в шести томах / пер. с нем. Б. А. Фохта. Т. 4. Ч. 1. под общ. ред. В. Ф. Асмуса. 1965. С. 219–325.
5. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / пер. с англ. Б. Э. Верпаховского и др. М. : ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
6. Козловски П. Культура постмодерна: общественно-культурные последствия технического развития / пер. с нем. Л. В. Федоровой, М. Н. Грецкого и др. М. : Республика, 1997. 240 с. )

**Оцінювання курсу**

За повністю виконані завдання здобувач ВО може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	25
Індивідуальні завдання	35
Залік	40
<b>Разом</b>	<b>100</b>

**Шкала оцінювання здобувачів ВО**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни



## Політика курсу

*Плагіат та академічна  
добросовісність:*

Здобувач ВО може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань здобувач ВО має дотримуватись політики академічної добросовісності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

*Завдання і заняття:*

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

*Поведінка в аудиторії:*

На заняття здобувачі ВО вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі ВО:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань здобувачі ВО:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.

### АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ

Ідентифікаційні ознаки документа (назва, дата впровадження тощо)
<b>Положення про формування силабусів навчальних дисциплін СНУ ім. В. Даля Редакція 2020-01, без змін Введено в дію 03.02.2020</b>

З положенням ознайомлений (-а) та зобов'язуюсь виконувати:

№ з/п	посада	П.І.Б	Дата ознайомлення	Підпис про ознайомлення

